

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ЗАҢ ФАКУЛЬТЕТІ

**ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ, ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУ ЖӘНЕ
КРИМИНАЛИСТИКА КАФЕДРАСЫ**

**КриТ 4312 - Криминалистік тактика пәні бойынша семинарлық
сабақтарды жүргізуге**

арналған

ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛАР

(«6В05204» - Құқықтану» білім беру бағдарламасы бойынша)

АЛМАТЫ 2023 ж.

Әдістемелік нұсқаулар қылмыстық құқық, қылмыстық іс жүргізу және криминалистика кафедрасының профессоры, з.ғ.к. Г.М. Атахановамен дайындалған.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті заң факультетінің Ғылыми кеңесімен ұсынылған және бекітілген.

_____ Д.Л. Байдельдинов

Хаттама « _____ » _____ ж.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті заң факультетінің «6В12301» - Құқық қорғау қызметі білім беру бағдарламасы студенттері үшін «Жекелеген қылмыстарды тергеу әдістемесі» пәні бойынша семинарлық сабақтарды жүргізуге арналған әдістемелік нұсқаулар.

1. Жалпы ережелер

6B05204 –“ Құқықтану ”білім беру бағдарламасы бойынша оқып жатқан студенттердің оқу нысанының бір түрі болып семинарлық сабақтар танылады. Ұсынылып жатқан жалпы ережелер тек қана ұсынушылық сипатқа ие.

Тәжірибелік сабақтар оқу үдерісінің қажетті элементі болып табылады. Тәжірибелік сабақтардың мақсаты – дәрістен алған білімді тереңдету, ұлғайту, кәсіби маңызды білім мен машықты қалыптастыру. Тәжірибелік сабақтар студенттерге заңи терминологияны меңгеруге, сөйлеу мәдениетін және кәсіби ойлау қабілетін дамытуға көмектесіп, оралымды екі жақты байланыстың құралы болып табылады.

Студенттер тәжірибелік сабақтарда нақты жағдайларға құқықтық нормаларды қолдану, нормативтік құжеттарды түсіндіру, көптеген құқықтық актілердің ішінен тиісті нормаларды таңдап алу машығына, өзінің даралығын, ойлау дербестігін, өз пікірін аяғына дейін ұстану қабілетіне ие болады.

Тәжірибелік сабақтардың құрылымы келесі элементтерді қамтиды: ұйымдастырушылық кезең (оқытушы студенттермен сәлемдесіп, журналда сабаққа келмеген студенттерді белгілейді, студенттердің сабаққа дайындығын анықтап, сабақтың тақырыбы мен жоспарын жариялайды); материал бойынша студенттердің сұраққа жауабын тыңдайды; негізгі бөлім (теориялық сұрақтарды талдау және есептерді шығару); сабақты қорытындылау (оқытушы бүкіл топтың жұмысын бағалап, бағаларды жариялап, түсінедіреді, нақты студенттердің жауаптарындағы жетістіктер мен жіберілген кемшіліктерді көрсетіп, келесі сабаққа тапсырма береді). Тәжірибелік сабақтардың негізгі бөлімі теориялық сұрақтарды есептерді шешумен оралымды үйлестіруге арналуы керек, уақыттың елеулі бөлігі есептерді шешуге жіберіліп, 50 минуттық сабақ барысында теориялық сұрақтарды талдауға 10-15 минут уақыттың жұмсалуды ұсынылады. Теориялық сұрақтарды талдау әртүрлі: студенттердің баяндамалары, есептерді шешу, теориялық семинар жүргізілуі мүмкін.

Оқытушы студенттерге баяндаманың қандай талаптарға сәйкес келуі қажет екендігін түсіндіруі қажет. Баяндаманың тақырыбын белгіліген соң, жұмыста пайдаланылған авторларды атап, баяндаманың жоспарын және баяндама бойынша тиісті сұрақтарды қайнар көздерге сілтеме, авторлардың пікірін келтіре отырып, мүмкіндігінше өз пікірін білдіре отырып жан-жақты түрде баяндау қажет.

Есептерді шешу, қойылған сұрақтарға толық жауап беру түрінде жазбаша нысанда студенттердің дәптерлерінде болуы қажет. Есепте берілген әрбір оқиға, жағдай олармен байланысты сұрақтарды заңи бағалауды талап етеді. Әр сұраққа заң нормаларына сілтеме жасай отырып, нақты жауап берілуі (иә, жоқ) керек. Студент тиісті норманы қалай қолданғанын, сәйкес жағдайларда ҚР Жоғарғы сотының нормативтік

қаулыларына, ғылыми түсіндірулерге сілтеме жасай отырып көрсетуі қажет. Осы әдіснаманы меңгерген студент кәсіби міндеттерді тиімді шешуге байланысты тәжірибелік машыққа ие болады.

Семинар (лат. *seminarium* – рассадник, көшет) – жетекшінің тапсырмасы бойынша жекелеген сұрақтар, проблемаларды баяндама немесе бірігіп талқылау түрінде студенттердің өз бетінше зерделеуіне негізделген, оқу үдерісінің нысаны. Тәжірибелік сабақтарға қарағанда семинар теориялық сипатқа ие және белгілі бір пәнде терең бағытталған. Семинар сабақтары оқушыларды оқу-танымдық қызмет барысында дербестік танытуға бағыттай отырып, білімді нығайтуға көмектеседі. Семинар барысында қайнар көздермен, қосымша әдебиеттермен, құжаттармен жұмыс нәтижесінде алынған білім жүйеленеді, тереңдетіледі, қадағаланады. Семинар сабақтарының басты мақсаты – студенттерді зерттелінетін салалардың ерекшелігіне қарай, теориялық білімді пайдалану дағдылары мен машықтарына ие болу мүмкіндігімен қамтамасыз ету.

Негізгі мақсаттық бағытына байланысты семинардың үш типін ажыратамыз:

1) белгілі бір оқу курсы терең зерттеуге арналған, осы курстың материалымен тақырыптық байланысты семинар;

2) әдіснамалық тұрғыдан маңызды курстың немесе белгілі бір тақырыпты негізді түрде дайындауға арналған семинар;

3) арнайы семинарға ұласуы мүмкін, жекелеген өзекті мәселелерді ғылыми өңдеуге арналған зерттеу типіндегі семинар.

Арнайы семинар белгілі ғалымның жетекшілігімен белгілі бір проблемаға байланысты жас зерттеушілердің қарым-қатынасының мектебін білдіреді. Тәжірибелі жетекші ғылыми шығармашылықтың ауа-райын қалыптастырып, студенттерді ұжымдық ойлау қызметіне бағдарлап, зерттеу жұмысының тиімді әдістерін пайдаланады. Қорытынды сабақта оқытушы студенттік ғылыми жұмыстарға толыққанды шолу жасап, қорытындылайды, қарастырылған проблемалардың ары қарата зерттелу мүмкіндіктерін аша отырып, қызығушылық білдірген студенттердің осы проблемаларды зерттеуге қатысу мүмкіндіктерін түсіндіреді.

Семинар сабақтары дәріс сабақтарымен тығыз байланысты, дегенмен де семинардың оқу материалы дәріс материалың қайталамайды. Оқытушының жетекшілік рөлі оқу жұмысын тиянақты жоспарлаудан, маңызды сұрақтарды семинарда талдауға бөліп шығарудан, дербес дайындалу үшін әдебиеттерді таңдаудан, талқылау үдерісіне басшылық жасаудан көрінеді.

Жүргізу әдісіне байланысты семинар келесі түрлерге бөлінеді.

Семинар-сұхбат семинар жоспарындағы барлық сұрақтар бойынша бүкіл студенттердің сабаққа дайындалуын білдіріп, тақырыпты белсенді талқылауға студенттердің елеулі бөлігінің тартылуын білдіреді. Оқытушының қысқаша баяндамасынан кейін, жоспардағы нақты сұрақтар бойынша бірнеше студенттердің жан-жақты мәлімдемелері тыңдалып, с ар түрінде өтеді.

ө Студенттердің семинарға дайындалуына педогогикалық й жетекшілік ету оқытушының баяндамалардың жоспарын құруға л көмектесуінен, әдеби қайнар көздерді конспектілеуге үйретуден,

р е, өзіндік жұмыс барысында туындаған сұрақтарға байланысты кеңес беруден көрінеді.

ф
е
р
а
Т
Т
а
р
м
е
Н
Б
а
я
н
д
а
м
а
л
а
р
д
ы
ң
м
ә
т
і
н
і
н
д
ұ
р
ы
с
р
ә
с
і
м
д
е
у
г

СЕМИНАР САБАҚТАРЫНЫҢ ЖОСПАРЫ

Тақырып 1. Криминалистік тактиканың түсінігі және жалпы ережелері

- 1.Криминалистикалық тактиканың түсінігі, оның құрылымы және мазмұны
- 2.Тактиканың криминалистикалық техника және қылмыстың жекелеген түрлерін тергеу әдістерімен өзара байланысы
3. Криминалистикалық тактиканың негізгі категориялары

Тақырып 2. Тергеу қарауының түсінігі, мәні және түрлері

- 1.Криминалистикалық сипаттаманың түсінігі және тарихи аспектілері
2. Криминалистикалық сипаттаманың элементтері

Тақырып 3. Тергеу қарауының тактикасы. Теориялық негіздер туралы бақылау сұрақтары

- 1.Қараудың түсінігі, мәні және түрлері
- 2.Оқиға болған жерді қараудың түсінігі, маңызы, процесуалдық шарттары
- 3.Оқиға болған жерді қараудың кезеңдері және оны жүргізудің амалдары
- 4.Оқиға болған жерді қарауға дайындық жұмыстары
- 5.Оқиға болған жерді жалпы (тұрақты, статикалық) және детальды (динамикалық) қарау
6. Оқиға болған жерді қараудың нәтижелері бойынша бекітудің тәртібі

Тақырып 4. Тергеу экспериментінің түсінігі, оның түрлері және міндеттері

Тақырып 5. Тінту және алу тактикасы

Теориялық негіздер туралы бақылау сұрақтары

1. Тінтудің түсінігі, мәні, түрлері және процесуалдық шарттары
2. Тінтудің кезеңдері және оны жүргізудің амалдары
3. Тінтуге дайындық жұмыстары (бағдарлау мәліметтерін жинау, тінтуге қатысатын адамдар- ды анықтау, техникалық құралдарды дайындау)
4. Тінту психологиясы

5. Т ау
і
н 6. Тінту нәтижелері бойынша бекітудің тәртібі

Тақырып 6. Жауап алу тактикасы

У

Теориялық негіздер туралы бақылау сұрақтары

- ж 1. Жауап алудың түсінігі, мәні және түрлері
Ұ
М 2. Жауап алудың (куә, жәбірленуші, күдікті, айыпкер,
Ы сарапшы және кәметке толмаған суб-
с ыектілер) процесуалдық шарттары
қ 3. Қайшылықсыз жағдайда пайдаланылатын тактикалық
е әдістер
з 4. Қайшылықты жағдайда пайдаланылатын тактикалық
е әдістер
ң 5. Кәметке толмаған куәлер, жәбірленушеден, күдіктілер мен айыпкерлерден жауап алудың
і тактикасы
н 6. Жауап алудың нәтижелері бойынша бекітудің тәртібі

Тақырып 7. Кәметке толмағандардан жауап алу тактикасы

- Г 1. Жауаптың қалыптасуының психологиялық процесі
і 2. Жауап алынатын адаммен психологиялық байланыстың
ж қалыптасуы
а 3. Жауап алудың дайындық жұмыстары
Л 4. Жауап алудың тактикалық жағдайлары, оның субъектілері
П бойынша ерекшелігі
Ы

Тақырып 8. Беттестіру тактикасы

- ж 1. Қайшылықсыз жағдайда пайдаланылатын тактикалық
ә әдістер
н 2. Қайшылықты жағдайда пайдаланылатын тактикалық
е әдістер
д 3. Кәметке толмаған куәлер, жәбірленушеден, күдіктілер
е мен айыпкерлерден жауап алудың тактикасы

Тақырып 9. Тану үшін көрсету тактикасы

а Теориялық негіздер туралы бақылау сұрақтары
л

- ь 1. Тану үшін көрсету, оның міндеті және түрлері
д 2. Тану үшін көрсетудің психологиялық негіздері және
Ы процесуалдық шарттары
қ 3. Танитын адамнан жауап алудың ерекшелігі
к 4. Адамды, мәйітті тануға көрсетудің тәртібі
а 5. Жеке заттарды (бұйымдарды) тануға көрсетудің тәртібі
р 6. Малды, ашық аланды және үйдің ішін тануға көрсетудің
тәртібі

7. Т лдемелік маңызын бағалау

а

н **Тақырып 10. Ұстау тактикасы**

Теориялық негіздер туралы бақылау сұрақтары

1. Ұстаудың түсінігі, мәні және түрлері
2. Ұстаудың тактикалық әдістері
3. Ұстау әрекетіне тән дайындық жұмыстары
4. Ұстау әрекетіннің қортындысын бекіту

ө

р

с

е

т

у

д

і

ң

қ

о

р

т

ы

н

д

ы

с

ы

н

б

е

к

і

т

у

8. Т

а

н

у

д

ы

ң

д

ә

л

е

Тақырып 11. Сот сараптамасын тағайындау тактикасы

Теориялық негіздер туралы бақылау сұрақтары:

1. Сот сараптамасы заң білімінің саласы ретінде: түсінігі, пәні және мәселелері
2. Сот сараптамасының ғылыми және процесуалдық негіздері
3. Сараптамалық мекемеде сараптама жүргізудің тәртібі
4. Комиссиялық және кешенді сараптамаларды тағайындаудың процесуалдық тәртібі
5. Қайталап жүргізу, қосымша сараптамаларды тағайындаудың процесуалдық тәртібі
6. Сараптама тағайындаудың процесуалдық тәртібі

Тақырып 13. Теріс әлеуметтік құбылыстармен байланысты қылмыстық құқық бұзушылықтарды тергеу.

1. Қылмысқа байланысты жағымсыз әлеуметтік құбылыстардың жалпы сипаттамасы.

2. Қылмысқа байланысты жағымсыз әлеуметтік құбылыстардың алдын алу бойынша ішкі істер органдарының қызметін ұйымдастыру.

3. Мемлекеттік органдардың, қоғамдық және қайырымдылық ұйымдарының нашақорлық негізінде қылмыстың алдын алудағы рөлі.

Тақырып 14. Экономика саласында жасалатын қылмыстық құқық бұзушылықтарды тергеу.

1. Экономика саласында жасалатын қылмыстардың жай-күйі, серпіні және құрылымы.

2. Экономика саласында қылмыс жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайлар.

3. Экономикалық қылмыстардың алдын алудағы ішкі істер органдарының рөлі.

Тақырып 15. Зорлық-зомбылық қылмыстық құқық бұзушылықтарды тергеу.

1. Ішкі істер органдарының зорлық-зомбылық қылмыстарының алдын алу жөніндегі қызметін ұйымдастыру.

2. Зорлық-зомбылық қылмыстарының себептері мен шарттары және олардың қоғамдық қауіптілігі.